

**OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
ANDIJON DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI
ICHKI KASALLIKLAR PROPEDEVTIKASI KAFEDRASI**

“TASDIQLAYMAN”
ADTI rektori **A. A. Nazimov**

**“ICHKI KASALLIKLAR PROPEDEVTIKASI”
O'QUV DASTURI**

Bilim soxasi: 900000 - Sog'liqni saqlash va ijtimoiy taminot
Ta'lim soxasi 910000 - Sog'liqni saqlash
Ta'lim yo'nalishlari 60910200 - Davolash ishi

Andijon - 2025

Fan/modul kodi IKP 15-608	O'quv yili 2025 – 2026	Semestr 5 – 6	Kreditlar 8,0	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Xaftadagi dars soatlari 3-4	
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Ichki kasalliklar propedevtikasi	120	120	240
2	<p>I. Fanning mazmuni. Fanni o'qitishdan maqsad – Ichki kasalliklar propedevtikasi (IKP) bo'yicha dasturning asosiy maqsadi bo'lajak oilaviy shifokorlarni (OSH) ichki a'zolarining xolatini tekshirish usullarini va shu orqali organizm xolatiga baho bera olishni o'rgatish, tibbiy muassasalarda ichki kasalliklar modulini o'qitish metodikasini o'rgatish.</p> <p>Fanning vazifalari: –sindrom va simptomlarni asosiy qonuniyatlarini o'rgatish –a'zo va tizimlarni xolatini qadamma-qadam tekshirishni o'rgatish - laborator va instrumental tekshiruvlar va ularning natijalarining interpretatsiyasi –olingan tekshiruv natijalari asosida diagnostik xulosa qila olish, –ichki kasalliklarning nozologik formalarini savollarini o'rganish – ichki kasalliklarning asosiy davolash prinsiplarini o'rgatish</p> <p style="text-align: center;">II.Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I.Fan tarkibiga qo'yidagi mavzular kiradi: <i>V- VI semestr</i></p> <p>Ma'ruza №1. Kirish. Ichki tibbiyotning rivojlanish tarixi. Ichki kasalliklar propedevtikasi moduli maqsadi va vazifalari. Semiotika, simptomatologiya va tashxis haqida tushuncha. Bemorlarni klinik tekshirish usullari. So'rab-surishtirish. Shikoyati. Hayot tarixi. Fizikal tekshiruv usullar: ko'zdan kechirish, palpatsiya, perkussiya, auskultatsiya.</p> <p>Ma'ruza № 2. Nafas tizimi a'zolari kasalliklarida bemorlarni tekshirish. So'rab-surishtirish. Ko'zdan kechirish. Palpatsiya, perkussiya va auskultatsiya ob'ektiv tekshirish usullari. Asosiy va qo'shimcha nafas shovqinlari. Nafas tizimi kasallangan bemorlarda kuzatiladigan asosiy klinik sindromlar.</p> <p>Ma'ruza № 3. Bronxlar o'tkazuvchanligining buzilish sindromi. O'tkir va</p>			

surunkali bronxitlar. Obstruktiv va noobstruktiv. O'pka to'qimasida havo ortib ketish sindromi (bronxial astma, O'pka emfizemasi). O'pka to'qimasini qattiqlashish (zichlashish) sindromi (krupoz va o'choqli pnevmoniya misolida).

O'pkada bo'shliq sindromi (O'pka absessi va bronxoektaz kasalligi misolida). Kasallik klinik manzarasi. Diagnostika va davolash prinsiplari xaqida tushuncha.

Ma'ruza № 4. Yurak qon - tomir tizimi kasalliklarida bemorlarni sub'ektiv va ob'ektiv tekshirish usullari.

Yurak auskultatsiyasi: normal va patologik yurak tonlari paydo bo'lish mexanizmlari haqida. Yurak shovqinlari. Gipertoniya kasalligi semiotikasi.

Ma'ruza № 5. Yurak ishemik kasalligi, yurak sanchig'i, miokard infarkti, kardioskleroz simptomatologiyasi. Elektrokardiografiya. Yurak gipertrofiyasidagi EKG o'zgarishlari. O'tkir miokard infarktidadagi EKG o'zgarishlari. Aritmiyalar. Yurak fibrilyatsiyasi haqida tushuncha.

Ma'ruza № 6. Revmatik isitma. Yurak nuqsonlari: mitral qopqoq yetishmovchiligi, chap atrioventrikulyar teshik torayishi simptomatologiyasi. Aortal nuqsonlar. Uch tavaqali qopqoq yetishmovchiligi simptomatologiyasi.

1	Amaliy mashg'ulot №1. Talabalarni IKP moduli vazifasi bilan tanishtirish. Modulning rivojlanish tarixi, maqsadi, vazifalari. Bemorni asosiy klinik tekshirish usullari: sub'ektiv va ob'ektiv. Kasallik tarixi sxemasi. Talabalarning bemor bilan mustaqil ishlashi.
2	Amaliy mashg'ulot №2. Bemorni umumiy ko'zdan kechirish: umumiy holati, es hushi, vaziyati, tana tuzilishi. Bemorni tana qismlari bo'yicha ko'zdan kechirish: bosh, yuz, bo'yin, teri qoplamlari, teri osti yog' qatlamlari, shishlar, mushaklar, bo'g'imlar, suyag va oyoq qo'llar. Termometriya. Antropometriya. Laborator va instrumental tekshiruvlar haqida umumiy tushuncha. Zamonaviy laborator va instrumental tekshiruv usullarini ahamiyati.
3	Amaliy mashg'ulot №3. Nafas a'zolari kasalliklari bilan kasallangan bemorlarni tekshirish. So'rab - surishtirish. Asosiy va qo'shimcha shikoyatlar. Ko'krak qafasini ko'zdan kechirish. Palpatsiya (paypaslash) – ob'ektiv tekshirish usuli sifatida. Limfatik tugunlar va Ko'krak qafasi palpatsiyasi.
4	Amaliy mashg'ulot №4. Nafas a'zolari kasalliklari bilan kasallangan bemorlarni tekshirish. Perkussiya – ob'ektiv tekshirish usuli sifatida. O'pkaning qiyosiy va topografik perkussiyasi. Norma va patologiyada.

5	<p>Amaliy mashg'ulot №5. O'pkani eshitish (auskultatsiya). Texnika va qoidalari. Asosiy (bronxial va vezikulyar) va qo'shimcha (xirillash, krepatatsiya, plevra ishqalanish shovqini) nafas shovqinlari. Zamonaviy tekshirish usullari. Rentgenologik tekshiruv usullari: bronxoskopiya, bronxografiya, tomografiya. O'pkani funksional tekshiruv usullari: spirometriya, spiroografiya, pnevmotaxometriya. Balg'amni tekshirish.</p>
6	<p>Amaliy mashg'ulot №6. Bronxlar o'tkazuvchanligining buzilish sindromi. O'tkir va surunkali bronxitlar. Surunkali obstruktiv o'pka kasalligi. O'pkani obstruktiv kasalliklarini tekshirish. Diagnostika. Etiologiyasi va patogenezi haqida umumiy tushuncha. O'pka to'qimasida havo ortib ketish sindromi (bronxial astma, O'pka emfizemasi). Asosiy davolash prinsiplari. O'pka to'qimasini qattiqlashish (zichlashish) sindromi (krupoz va o'choqli pnevmoniya misolida). (Al-Farobi nomli Qozog'iston Milliy Universitetining bakalavriat ta'lim dasturiga oid namunaviy o'quv rejasidan foydalanildi)</p>
7	<p>Amaliy mashg'ulot №7. O'pkada bo'shliq sindromi (O'pka absessi va bronxoektaz kasalligi misolida). Diagnostika. Etiologiyasi va patogenezi haqida umumiy tushuncha. Asosiy davolash prinsiplari. Plevra bo'shlig'ida havo va suyuqlik to'planish sindromi (plevrit, gidrotoraks, pnevmotoraks). Nafas yetishmovchiligi. Diagnostika. Etiologiyasi va patogenezi haqida umumiy tushuncha. Asosiy davolash prinsiplari. Bemorlar kuratsiyasi. Kasallik tarixini yozish №1.</p>
8	<p>Amaliy mashg'ulot №8. Yurak qon - tomir kasalliklarida bemorlarni tekshirish usullari. Semiotika. So'rab–surishtirish: asosiy shikoyatlari. Patogenezi. Ko'zdan kechirish (umumiy holati, teri qoplamlarini rangi, shishlar, bo'yini ko'zdan kechirish). Diagnostik ahamiyati. Yurak sohasi va periferik tomirlar sohasini ko'zdan kechirish. Yurak sohasi palpatsiyasi. Diagnostik ahamiyati.</p>
9	<p>Amaliy mashg'ulot №9. Yurak perkussiyasi. Yurakni nisbiy va mutloq bog'liqlik chegarasini sog'lom odamda aniqlash. Yurak konfiguratsiyasi. Yurakni nisbiy va mutloq bog'liqlik chegarasini patologiyada aniqlash. Yurak konfiguratsiyasini patologiyada aniqlash. Diagnostik ahamiyati. Ko'krak qafasi rentgenogrammasi tahlili.</p>
10	<p>Amaliy mashg'ulot №10. Yurakni eshitish (auskultatsiya). Auskultatsiya qoidalari. Yurak tonlarini eshitish normada. Tonlarni eshitish tartibi va nuqtalari. Yurak qon - tomir patologiyasida tonlarni o'zgarishi (kuchayishi, susayishi). Tonlarni</p>

	<p>parchalanishi va ikkiga bo'linishi. Diagnostik ahamiyati. M.V. Lomonosov nomidagi Moskva Davlat Universiteti bakalavriat ta'lim dasturiga oid namunaviy o'quv rejasidan foydalanildi .</p>
11	<p>Amaliy mashg'ulot №11. Asosiy klinik sindromlar. Koronar tomir yetishmovchiligi sindromi: Yurakning ishemik kasalligi (YuIK) haqida tushuncha. Stenokardiya tasnifi. Turg'un zo'riqish stenokardiyasi simptomatologiyasi. Miokard infarkti simptomatologiyasi. Qon aylanish yetishmovchiligi sindromi. Yurak astmasi, o'pka shishi. Diagnostika. Davolash asosiy prinsiplari. Yurak qon - tomir kasalliklarida qo'shimcha tonlar. Yurak shovqinlari, hosil bo'lish mexanizmi, xarakteristikasi (patologiyada). (Al-Farobi nomli Qozog'iston Milliy Universitetining bakalavriat ta'lim dasturiga oid namunaviy o'quv rejasidan foydalanildi).</p>
12	<p>Amaliy mashg'ulot №12. Elektrokardiografiya (EKG), yozib olish usuli va normal EKG tahlili. Yurak gipertrofiyasidagi va o'tkir miokard infarktidagi EKG o'zgarishlar. Aritmiyalar. Yurak fibrilyatsiyasi haqida tushuncha. Pulsni tekshirish. Sog'lom odamda va yurak qon - tomir patologiyasida puls xususiyatlari. Diagnostik ahamiyati. Diagnostik ahamiyati. Zamonaviy laborator va instrumental tekshirish usullari.</p>
13	<p>Amaliy mashg'ulot №13. O'tkir revmatik isitma va surunkali yurak revmatik kasalligi simptomatologiyasi. Mitral klapan nuqsonlari. Aortal klapan nuqsonlari simptomatologiyasi. Aortal klapan yetishmovchiligi va stenoz. Diagnostika. Davolash asosiy prinsiplari. Yurak ritmini buzilish sindromi. Yurak avtomatizmi va qo'zg'aluvchanligi buzilishida EKG. Yurak o'tkazuvchanlik funksiyasi buzilgan EKG. (Al-Farobi nomli Qozog'iston Milliy Universitetining bakalavriat ta'lim dasturiga oid namunaviy o'quv rejasidan foydalanildi).</p>
14	<p>Amaliy mashg'ulot №14. Arterial qon bosim. Arterial qon bosimni qadamma qadam o'lchash. Gipertoniya kasalligi simptomatologiyasi. Simptomatik gipertenziya haqida tushuncha. Diagnostika. Davolash asosiy prinsiplari. Bemorlar kuratsiyasi. Kardiomegaliya sindromi. Bemorlar kuratsiyasi. Kasallik tarixini yozish №2. M.V. Lomonosov nomidagi Moskva Davlat Universiteti bakalavriat ta'lim dasturiga oid namunaviy o'quv rejasidan foydalanildi . Klinik o'quv mashg'ulot: Yurak kasalliklari bilan kasallangan</p>

	bemorlarni tekshirish.
15	<p>Amaliy mashg'ulot №15. Ovqat hazm qilish tizimi. Qizilo'ngach, oshqozon, ichaklarni tekshirish usullari (so'rab-surishtirish, anamnez yig'ish, fizikal tekshirish: og'iz bo'shlig'ini ko'zdan kechirish, qorinni topografik sohalarga bo'lish, qorinni vertikal, gorizontal holatda ko'zdan kechirish).</p> <p>Ma'ruza № 1. Xazm qilish a'zolari kasalliklari bilan kasallangan bemorlarni sub'ektiv va ob'ektiv tekshirish usullari. Ko'zdan kechirish. Palpatsiya, perkussiya ob'ektiv tekshirish usullari. Asosiy klinik sindromlar: O'tkir va surunkali gastritlar. Yara kasalligi. Oshqozon raki va uni erta aniqlash usullari. Surunkali enterit va kolitlar simptomatologiyasi. Sog'lom ovqatlanish tamoyillari.</p> <p>Ma'ruza №2 Jigar va o't yo'llari kasalliklari bilan kasallangan bemorlarni sub'ektiv va ob'ektiv tekshirish usullari. Asosiy klinik sindromlar: sariqlik, portal gipertenziya, jigar yetishlovchiligi. Gepatitlar va jigar sirrozi va uning asoratlari. (Al-Farobi nomli Qozog'iston Milliy Universitetining bakalavriat ta'lim dasturiga oid namunaviy o'quv rejasidan foydalanildi).</p> <p>Ma'ruza № 3 Buyrak kasalliklari bilan kasallangan bemorlarni sub'ektiv va ob'ektiv tekshirish usullari. Ko'zdan kechirish. Palpatsiya, perkussiya ob'ektiv tekshirish usullari. Asosiy klinik sindromlar: siydik, nefrotik, gipertonik. O'tkir va surunkali glomerulonefrit va pielonefritlarni simptomatologiyasi. Buyrak amiloidozi. Piyelitlar, Buyrak tosh kasalligi. Uremiya. (Etiologiyasi, patogenezi, klinik manzarasi, bemorlarni umumiy ko'zdan kechirish). Buyrak yetishmovchiligi (o'tkir va surunkali).</p> <p>Ma'ruza № 4. Suyak-mushak va biriktiruvchi to'qima tizimi. Tekshiruv usullari: so'rab surishtirish (asosiy shikoyatlar), fizik tekshirish usullari (bo'g'imlar konfiguratsiyasi, shishlar, qizarish, aktiv va passiv harakatlar miqdori, palpatsiya, bo'g'im haroratini aniqlash, limfa tugunlarini sistematik kattalashishi). Asosiy klinik sindromlar: revmatik kasalliklar to'g'risida tushuncha. Revmatoid artrit semiotikasi. Artroz semiotikasi.</p> <p>Ma'ruza № 5. Ichki sekresiya bezlari va modda almashinuvi tizimi. Tekshiruv usullari. Ichki sekresiya bezlari va modda almashinuvi tizimi kasalliklari semiotikasi. Qalqonsimon bez kasalliklari, qandli diabet, diabetik koma xaqida tushuncha. Gipotalamo-gipofizar tizim va buyrak usti bezlari kasalliklari.</p> <p>Ma'ruza № 6. Qon tizimi. Tekshirish usullari: so'rab-surishtirish va tekshirish usullari (shikoyatini yig'ish, anamnez yig'ish, nasliy faktorlar). Qon tizimi kasalliklari semiotikasi. Anemiyalar simptomatologiyasi. Temir yetishmovchilik, postgemorragik, gemolitik kamqonliklar simptomatologiyasi. Leykozlar.</p>

6 – semestr

1	Amaliy mashg'ulot №1. Ovqat hazm qilish tizimi. Qizilo'ngach oshqozon, ichaklarni tekshirish usullari: (fizikal: qorin bo'shlig' a'zolarini palpatsiyasi yuzaki palpatsiya usuli. Chuqur, metodik sirpanuvchi, Obrazsov-Strajesko usulida palpatsiya, O.X.T perkussiyasi, auskultatsiyasi, laborator-asbobiy tekshiruvlar: oshqozon shirasini va o'tni tekshirish. Najasni laboratoriyada tekshirish rentgenologik tekshiruvlar, ezofagogastroduodeno - fibroskopiya rektomanoskopiya).
2	Amaliy mashg'ulot № 2. Ovqat hazm qilish tizimi kasalliklari. Asosiy klinik sindromlar: hazm qilish yetishmovchiligi sindromi, ichak so'rilish yetishmovchiligi (Malabsorbsiya) sindromi, qizilo'ngach kasalliklari gastritlar, yara kasalligi (oshqozon va 12 barmoqli ichak yara kasalligi) enteritlar, surunkali kolitlar. O'tkir qorin, ovqat hazm qilish tizimidan o'tkir qon ketishlar. Najasdagi qon borligini aniqlash. Qon ketish tendentsiyasi. (Lunda Universitetni tibbiyot ta'lim dasturidan foydalanildi.)
3	Amaliy mashg'ulot № 3. Jigar va o't yo'llari. Tekshirish usullari palpatsiya, perkussiya (Jigar palpatsiyasi, qirrasi, konsistensiyasi, yuzi og'riqliligi. Qorin perkussiyasi, assitni aniqlash. Kurlov buyicha jigar o'lchamini aniqlash) Qorin soxasidagi shishish sababalari. Qo'l oyoqlarning shishishi difdiagnostikasi. Najasdagi qon borligini aniqlash. Qon ketish tendentsiyasi. (Lunda Universitetni tibbiyot ta'lim dasturidan foydalanildi.)
4	Amaliy mashg'ulot № 4. Jigar va o't yo'llari. Asosiy klinik sindromlar sariqlik, portal gipertenziya, jigar yetishmovchiligi. Tekshirish usullari laborator-asbobiy tekshirish usullari (qonni bioximik tekshiruv xolesistografiya, jigarni skanerlash, ultratovush bilan jigar va o't qopini tekshirish). Kompyuter tomografiyasi. Qorinni oldingi devorida vena to'rlari hosil bo'lishi).
5	Amaliy mashg'ulot № 5. Jigar va o't yo'llari. Surunkali hepatitlar va jigar sirrozi va uning asoratlari. (Al-Farobi nomli Qozog'iston Milliy Universitetining bakalavriat ta'lim dasturiga oid namunaviy o'quv rejasidan foydalanildi).
6	Amaliy mashg'ulot № 6. Buyrak va siydik ajratish tizimi. Tekshirish usullari: so'rab surishtirish, fizik tekshirish usullari (ko'zdan kechirish, palpatsiya, perkussiya va laborator (peshobni tekshirish) - asbobiy tekshirish usullari.
7	Amaliy mashg'ulot № 7. Buyrak va siydik ajratish tizimi. Asosiy klinik sindromlar. Buyrak va siydik ajratish tizimi kasalliklari semiotikasi. O'tkir va surunkali glomerulonefrit va pielonefritlarni

	<p>simptomatologiyasi. O‘tkir va surunkali buyrak yetishmovchiligi semiotikasi.</p> <p>(O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining 29-apreldagi № 116- buyrug‘iga asosan Immunoglobulin A glomerulopatiyasini diagnostika qilish va davolash bo‘yicha milliy klinik protokolidan foydalanilgan).</p>
8	<p>Amaliy mashg‘ulot № 8. Suyak-mushak va biriktiruvchi to‘qima tizimi. Tekshiruv usullari: so‘rab surishtirish (asosiy shikoyatlar), fizik tekshirish usullari (bo‘g‘imlar konfiguratsiyasi, shishlar, qizarish, aktiv va passiv harakatlar miqdori, palpatsiya, bo‘g‘im haroratini aniqlash, limfa tugunlarini sistematik kattalashishi), monoartrit va poliartritlarni aniqlashda tibbiy taktika va laborator-asbobiy tekshirish usullari.</p> <p>(Al-Farobi nomli Qozog‘iston Milliy Universitetining bakalavriat ta’lim dasturiga oid namunaviy o‘quv rejasidan foydalanildi).</p>
9	<p>Amaliy mashg‘ulot № 9. Suyak-mushak va biriktiruvchi to‘qima tizimi. Asosiy klinik sindromlar: revmatik kasalliklar to‘g‘risida tushuncha. Revmatoid artrit va podagra semiotikasi. Artroz semiotikasi. Biriktiruvchi to‘qimaning tizimi kasalliklari; Granulematoz kasalligi laborator-asbobiy tekshirish usullari, tizimli qizil yugurdak, tizimli sklerodermiya, dermatomiozit va gemorragik vaskulitlar.</p> <p>(O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining 29-apreldagi № 116- buyrug‘iga asosan “Granulematoz kasalligi laborator-asbobiy tekshirish usullari” va “Podagra” bo‘yicha milliy klinik protokoldan kritildi).</p> <p>(Al-Farobi nomli Qozog‘iston Milliy Universitetining bakalavriat ta’lim dasturiga oid namunaviy o‘quv rejasidan foydalanildi).</p>
10	<p>Amaliy mashg‘ulot № 10. Ichki sekresiya bezlari va modda almashinuvi tizimi. Tekshiruv usullari: so‘rab-surishtirish (umumiy holat, es-hushi, bo‘y va uning proporsiyalari o‘zgarishi, jins va yosh belgilari), teri qoplamlari o‘zgarishi. Fizikal tekshirish usullari. Qalqonsimon bez palpatsiyasi. Laborator-asbobiy tekshirish usullari.</p>
11	<p>Amaliy mashg‘ulot № 11. Ichki sekresiya bezlari va modda almashinuvi tizimi. Gipotalamo-gipofizar tizim va buyrak usti bezlari kasalliklari. (Korn sindromi, feoxromotsitoma, itsengo kushinga kasalligi, Addison kasalligi simptomatologiyasi, diagnostika usullari. Davolashning asosiy prinsiplari.</p> <p>(Al-Farobi nomli Qozog‘iston Milliy Universitetining bakalavriat ta’lim dasturiga oid namunaviy o‘quv rejasidan foydalanildi).</p>
12	<p>Amaliy mashg‘ulot № 12. Ichki sekresiya bezlari va modda almashinuvi tizimi. Ichki sekresiya bezlari va modda almashinuvi tizimi kasalliklari semiotikasi: qalqonsimon bez kasalliklari, qandli diabet, diabetik koma</p>

	(gipo va giperglikemik koma) xaqida tushuncha. Ortiqcha vazn, semizlik sabablarini endokrin tizimiga bog'liqligini o'rganish. Najasdagi qon borligini aniqlash. Qon ketish tendentsiyasi. (Lunda Universitetni tibbiyot ta'lim dasturidan foydalanildi).
13	Amaliy mashg'ulot № 13. Qon tizimi. Tekshirish usullari: so'rab-surishtirish va tekshirish usullari (shikoyatini yig'ish, anamnez yig'ish, nasliy faktorlar). Fizik tekshirish usullari: ko'zdan kechirish, limfatik tugunlarni palpatsiyasi. Talokni palpatsiyasi va perkussiyasi. Laborator-asbobiy tekshirish usullari: qonni laboratoriyada tekshirish. Umumiy qon analizini klinik ahamiyati.
14	Amaliy mashg'ulot № 14. Qon tizimi. Qon tizimi kasalliklari semiotikasi. Anemiyalar simptomatologiyasi. Temir yetishmovchilik, postgemorragik, gipoplastik va gemolitik anemiyalar simptomatologiyasi. Leykozlar. (Al-Farobi nomli Qozog'iston Milliy Universitetining bakalavriat ta'lim dasturiga oid namunaviy o'quv rejasidan foydalanildi). (O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 29-apreldagi № 116- buyrug'iga asosan "Temir yetishmovchilik" bo'yicha milliy klinik protokoldan kritildi).
15	Amaliy mashg'ulot № 15. Bemorlarni kuzatish. Statsionarning terapevtik bo'limida bemorni kuzatish va keyinchalik kasallik tarixini yozish: tashxisni asoslash va aniqlangan simptomlarning patogenezi tahlil qilish. Imtihon ko'rinishida kasallik tarixini yozish.
<p align="center">Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkaziladi. Amaliy mashg'ulotlar 50% nazariy va 50% klinik o'quv amaliyotidan iborat. Amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishda quyidagi didaktik tamoyillarga amal qilinadi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Amaliy mashg'ulotlarni maqsadini aniq belgilab olish; - O'qituvchining innovatsion pedagogik faoliyati bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirish imqoniyatlariga talabalarda qiziqish uyg'otish; - Talabada natijani mustaqil ravishda qo'lga kiritish imqoniyatini ta'minlash; <p>Talabani nazariy-metodik jihatdan tayyorlash va h.k.</p>	

Klinik o‘quv amaliyotni tashkil etish bo‘yicha umumiy ko‘rsatma va tavsiyalar:

Talabalarning o‘quv klinik amaliyoti kafedraning klinik bazalari bo‘limlarda o‘tkaziladi. Amaliy mashg‘ulotda amaliy ko‘nikmalarga o‘rgatish jarayoni batafsil rejalashtiriladi va 3 bosqichni o‘z ichiga oladi:

1. Kirish qismi – mashg‘ulotning maqsadi va vazifalari aniqlanadi, o‘rganilayotgan ko‘nikmadan foydalanishning motivatsion asosi, uning nazariy jihatlari muhokama qilinadi. Agar texnik vositalarni qo‘llash talab etilsa (pikfloumetr, spiroanalizator, tonometr, otoskop, oftalmoskop va sh.o‘.), unda ularning ta’sir mexanizmi, qo‘llash texnikasi tanishtiriladi.

2. Ko‘nikmani namoyish qilib berish va ko‘p marta mashq qilish – bunda ko‘nikmani bosqichlarga to‘g‘ri taqsimlashga alohida e’tibor qaratiladi. Teskari aloqani olgunga qadar, ya’ni o‘rganayotgan shaxs mustaqil, biroq pedagog nazorati ostida bajara olganda, ko‘nikmani bajarishning barcha bosqichlarini umumlashtirish, o‘zaro bir-birida ko‘p marta mashq qilish va faqat ko‘nikmaga ega bo‘lgandan so‘ng bemorda qo‘llaguncha, har bir bosqichni taxlili namoyish qilinadi.

3. Xulosa – o‘rganayotgan shaxs bilan ushbu ko‘nikmaning ahamiyatini muhokama qilish va uni turli vaziyatlarda qo‘llash. So‘rov asosida birlamchi bo‘g‘inning o‘maqsadi va vazifalariga erishilganligiga ishonch hosil qilish. O‘qitish jarayonida yuzaga kelgan muammolarni aniqlash va hal qilish. Talabalarga bajarilayotgan amallar algoritmi mavjud bo‘lishi lozim (kafedraning uslubiy qo‘llanmasida kasbiy yo‘riqnomalar batafsil yoritilgan, o‘quv xonasi devoriga sxema ko‘rinishida osib qo‘yilgan bo‘lishi lozim). O‘qituvchi nazorat qiladi va kerak bo‘lganda talabalar ishidagi xatoliklarni to‘g‘rilaydi. Talaba, uning xatosi nimada ekanligini, o‘qituvchiga va boshqa talabalarga tushuntirib beradi va so‘ngra muolajani takrorlaydi. Interfaollik shunda namoyon bo‘ladiki, bunda boshqa talabalar ekspert sifatida chiqishga va o‘qitilayotgan talabaning amaliy ko‘nikmani to‘g‘ri o‘zlashtirganligini baholashga tayyor bo‘lishlari lozim. Mashg‘ulot so‘nggida o‘qituvchi har bir talabaning amaliy ko‘nikmani o‘zlashtirganlik darajasini baholaydi. Talaba amaliy ko‘nikmani o‘zlashtira olmagan vaziyatlarda, mashg‘ulotdan tashqari vaqtda mustaqil o‘zlashtirish tavsiya etiladi.

Amaliy mashg‘ulotlar davomida egallanadigan amaliy ko‘nikmalar ro‘yhati:

O‘quv amaliyotini o‘tish davrida talabalar quyidagi amaliy ko‘nikmalarni o‘zlashtirishlari ko‘zda tutilgan:

1. Ko'krak qafasi palpatsiyasi, palpator o'zgarishlar interpretatsiyasi.
2. O'pkaning solishtirma va topografik perkussiyasi, o'pka chegaralari o'zgarishlarining interpretatsiyasi.
3. O'pka auskultatsiyasi. Asosiy va qo'shimcha nafas shovqinlarini eshitish texnikasi. Asosiy va qo'shimcha nafas shovqinlarini o'zgarishlar interpretatsiyasi. Bronxofoniya. O'tkazish tartibi. Normal va patologik hollardagi tahlili.
4. Arterial pulsni paypaslash. Puls o'zgarishlari interpretatsiyasi.
5. Arterial bosimni o'lchash texnikasi, o'zgarishlarining interpretatsiyasi.
6. Yurak sohasi palpatsiyasini o'tkazish texnikasi. Palpatsiyada topilgan o'zgarishlar interpretatsiyasi.
7. Yurak perkussiyasini o'tkazish qoidalari. Yurakning chegaralarini aniqlash texnikasi va interpretatsiyasi.
8. Yurak auskultatsiyasi o'tkazish texnikasi. Yurak tonlari o'zgarishining interpretatsiyasi. Yurak shovqinlari eshitish qoidalari. Funktsional va organik, sistolik va diastolik shovqinlar farqi.
9. Elektrokardiogrammani (EKG) yozib olish qoidalari. Normal EKGni tahlil qilish bosqichlari.
10. Qorinni yuzaki va chuqur palpatsiyani o'tkazish texnikasi. Oshqozon katta egriligi, yo'g'on ichaklar palpatsiyasini o'tkazish texnikasi, palpator o'zgarishlar interpretatsiyasi.
11. Qizilo'ngach kasalliklarida roentgen diagnostikasini interpretatsiyasi.
12. Ovqat hazm qilish trakti kasalliklarida zamonaviy asbobiy tekshirish usullarini o'rganish.
13. Jigar va o't qopi palpatsiyasi va perkussiyasini o'tkazish texnikasi. Obrazsov–Strajesko bo'yicha jigar palpatsiyasi, Kurlov bo'yicha jigar perkussiyasi. O'zgarishlar interpretatsiyasi.
14. Buyraklar palpatsiyasi va perkussiyasini o'tkazish texnikasi, o'zgarishlar interpretatsiyasi.
15. Limfa tugunlar palpatsiyasini o'tkazish texnikasi, o'zgarishlar interpretatsiyasi.
16. Taloq palpatsiya va perkussiyasini o'tkazish texnikasi, o'zgarishlar interpretatsiyasi. Sternal punksiya o'tkazish texnikasi.
17. Qalqonsimon bez palpatsiyasini o'tkazish texnikasi, o'zgarishlar interpretatsiyasi.
18. Tana vazni indeksini aniqlash.

19. Umumiy qon taxlilini normal ko'rsatkichlari va o'zgarishlar iinterpretatsiyasi.

20. Siydikni tekshirish bosqichlari. Umumiy siydik taxlilini normal ko'rsatkichlari va o'zgarishlar iniinterpretatsiyasi.

Ushbu amaliy ko'nikmalarni bajarishda va o'zlashtirishda Germaniyaning "Lecturio GmbH" meditsina saytidan foydalanish tavsiya etiladi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar
Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1	Bronxitlar (o'tkir va surunkali) .
2	O'pka kasalliklari simptomatologiyasi, diagnostik kriteriyalari.
3	Pnevmoniya simptomatologiyasi, diagnostik kriteriyalari.
4	Bronxial astma. Ta'rifi, etiopatogenezi, klinikasi, kechishi, diagnostika, davolashda ishlatiladigan gurux dorilar. Pikfloumetriya.
5	O'pka emfizemasi. Laborator va instrumental tekshirish usullari. Spirografiya.
6	Bronxoektatik kasallik. Klinik, laborator va instrumental tekshirish usullari. Bronxografiya, bronxoskopiya.
7	Plevritlar simptomatologiyasi, diagnostik kriteriyalari
8	Miokard infarkti simptomatologiyasi, diagnostik kriteriyalari.
9	Simptomatik gipertoniya. Diagnostika usullari.
10	Mitral klapan nuqsonlari, diagnostik kriteriyalari.
11	Aortal klapan nuqsonlari, diagnostik kriteriyalari.
12	Elektrokardiografiya. Normal EKG.
13	Yurak aritmiyalari EKG diagnostikasi.
14	Qizilo'ngach kasalliklari klinik manzarasi, diagnostik kriteriyalari.
15	O'tkir va surunkali gastritlar klinik kechishi, diagnostik kriteriyalari.
16	Oshqozon va 12 barmoq ichak kasalligi. Ta'rifi, etiopatogenezi, klinikasi, kechishi, diagnostika, davolashda ishlatiladigan gurux dorilar. Gastroduodenoskop.
17	Ovqat hazm qilish trakti kasalliklarida zamonaviy asbobiy tekshirish usullarini o'rganish.
18	Oshqozon dispepsiya sindromi turlari. Rentgen kontrast tekshiruviga tayorlash.
19	Ovqat hazim qilish kasalliklarida yuzaki va chuqur paypaslash.
20	Ich kelishining buzilishlari simptomatologiyasi, diagnostik kriteriyalari
21	Ovqat hazim qilish kasalliklarida perkussiya qilish texnikasi.

22	Hazim qilish yetishmovchiligi sindromi. Diagnostika usullari.
23	O'tkir qorin klinik manzarasi, difdiagnostik kriteriyalari.
24	Enterokolit turlari simptomatologiyasi, diagnostik kriteriyalari.
25	Surunkali kalkulez xolesistit simptomatologiyasi, diagnostik kriteriyalari.
26	Jigar sirrozi. Klinik, laborator va instrumental tekshirish usullari.
27	Surunkali gepatit. Klinika, klassifikatsiya, diagnostik kriteriyalari.
28	Glomerulonefrit (o'tkir va surunkali) simptomatologiyasi, diagnostik kriteriyalari, davolash prinsiplari.
29	Pielonefrit (o'tkir va surunkali) simptomatologiyasi, diagnostik kriteriyalari, davolash prinsiplari.
30	Surunkali buyrak kasalligi simptomatologiyasi
31	Surunkali mieloleykoz simptomatologiyasi.
32	Qandli diabet simptomatologiyasi, diagnostik kriteriyalari.
33	Tireotoksikoz simptomatologiyasi, diagnostik kriteriyalari.
34	Itsenko-Kushinga kasalligi. Diagnostik kriteriyalari.
35	Akromegaliya simptomatologiyasi, diagnostik kriteriyalari.
	Jami

Modul bo'yicha talaba mustaqil ishni tashkil etishda quyidagilardan foydalanadi:

- Modul bo'yicha talaba mustaqil ishni tashkil etishda quyidagilardan foydalanadi:
- Referatlar tayyorlaydi va ximoya qiladi
- Prezentsiyalar tayyorlaydi.
- Organayzerlar tuzadi
- Dokladlar tayyorlaydi.
- Muammoga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar echadi.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

- Modul bo'yicha mustaqil ish auditoriya va auditoriyadan tashqari o'tkaziladi. Talaba mustaqil ishni tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalaniladi:
- auditoriya mashg'ulotlaridan tashqari trenajyor, mulyaj va simulyatsion zallarda/markazlarda tasdiqlangan amaliy ko'nikmalarni pedagog nazoratida son va sifat jixatdan bajarish va amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirish daftarlarida aks ettirish;
 - tibbiyot OTM klinikalari va klinik o'quv bazalarida auditoriyadan

	<p>tashqari tashkillashtirilgan klinik navbatchilikda tasdiqlangan amaliy ko'nikmalarni navbatchi shifokor-pedagog nazoratida son va sifat jixatdan bajarish va navbatchilik daftarlarida aks ettirish;</p> <ul style="list-style-type: none"> - aholi orasida sanitar oqartuv ishlarini suxbat va ma'ruzalarni o'tkazish; - ayrim nazariy mavzularni o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish; - berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayorlash; - modulning bo'limlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha ishlash va ma'ruzalar qilish; - vaziyatli va klinik muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar yechish; - CASE (real klinik vaziyatlar va klinik vaziyatli masalalar asosida case-study) echish. - modellar yasash, krossvordlar tuzish, organayzerlar tuzish va h.k.
<p>3</p>	<p>V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalar</p> <p>UK 1¹. Abstrakt fikr yuritish, xodisalarni tahlil va sintez qilish qobiliyatiga ega bo'lish;</p> <p>UK 2. Dunyoqarashni shakllantirish uchun falsafiy bilimlarning asoslaridan foydalanish qobiliyati;</p> <p>UK 3. Nostandart vaziyatlarda harakat qilish qobiliyati, qabul qilingan qarorlar uchun ijtimoiy va ahloqiy javobgarlikni olishga tayyorlik;</p> <p>UK 4. O'z-o'zini rivojlantirishga, anglashga, o'qishga, ijodiy salohiyatdan foydalanishga tayyorlik;</p> <p>UK 5. Favquloddagi vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam texnikasini, himoya usullarini qo'llashga tayyorlik;</p> <p>UKK 1². Kasbiy faoliyatning standart vazifalarini axborot, bibliografik manbalar, biotibbiyot terminologiyasi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va axborot xavfsizligining asosiy talablarini hisobga olgan holda hal qilishga tayyorlik;</p> <p>UKK 2. Professional faoliyatdagi muammolarni hal qilish uchun og'zaki va yozma ravishda rus va xorijiy tillarda muloqot qilishga tayyorlik;</p> <p>UKK 3. Tibbiy xujjatlarni yuritishga tayyorgalik;</p> <p>UKK 4. Kasbiy muammolarni hal qilishda dori vositalarini va ularning kombinatsiyalarini tibbiy maqsadlarda ishlatishga tayyorlik;</p> <p>UKK 5. Bemorlarga birlamchi tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil yetish va dastlabki tibbiy sanitar yordam ko'rsatishni ta'minlashga tayyorlik;</p> <p>UKK 6. Tibbiy yordam ko'rsatishda ko'zda tutilgan tibbiy asboblardan foydalanishga tayyorlik.</p>

4	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • tezkor savol-javoblar; • guruxlarda ishlash; • jamoa bo'lib ishlash; • taqdimotlar tayyorlash; • dalolatnomalar yozish; 																				
5	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar.</p> <p>Ichki kasalliklar propedevtikasi moduli bo'yicha baholash mezonlari haqidagi ma'lumot birinchi mashg'ulotda talabalarga e'lon qilinadi.</p> <p>Talabalarning modul bo'yicha o'zlashtirish darajasining Davlat ta'lim standartlariga muvofiqligini ta'minlash uchun quyidagi nazorat turlari o'tkaziladi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - joriy nazorat (JN); - oraliq nazorat (ON); - yakuniy nazorat (YAN) <p>Modul bo'yicha talabaning semestr (o'quv yili) davomidagi o'zlashtirish ko'rsatkichi 100 ballik tizimda baholanadi va baholash turlari bo'yicha quyidagicha taqsimlanadi.</p> <table border="1" data-bbox="245 1252 1428 1630"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>Baxolash turi</th> <th>Maksimal ball</th> <th>Kredit soni</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Auditoriyadagi o'quv mashg'ulot mashg'uloti</td> <td>100</td> <td>8,0</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Oraliq nazorat</td> <td>100</td> <td></td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Yakuniy nazorat</td> <td>100</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>JAMI</td> <td>100</td> <td>8,0</td> </tr> </tbody> </table> <p>Joriy nazorat uchun 8 kredit ajratiladi:</p> <p>JNda Ichki kasalliklar propedevtikasi modul mavzulari bo'yicha bilim, amaliy ko'nikma va kompetensiyalarni egallash darajasini aniqlash va baholab borish ko'zda tutiladi. Ichki kasalliklar propedevtikasi moduli bo'yicha JN og'zaki, o'rgatuvchi-nazorat testlari, tarqatma materiallari bilan ishlash, vaziyatli masalalar, mulyaj va fantomlarda ishlash ma'lumotlarini o'rganish, uyga berilgan vazifalarni tekshirish va shu kabi boshqa shakllarda o'tkazilishi</p>	№	Baxolash turi	Maksimal ball	Kredit soni	1.	Auditoriyadagi o'quv mashg'ulot mashg'uloti	100	8,0	2.	Oraliq nazorat	100		3.	Yakuniy nazorat	100			JAMI	100	8,0
№	Baxolash turi	Maksimal ball	Kredit soni																		
1.	Auditoriyadagi o'quv mashg'ulot mashg'uloti	100	8,0																		
2.	Oraliq nazorat	100																			
3.	Yakuniy nazorat	100																			
	JAMI	100	8,0																		

mumkin. Baholashda talabaning bilim darajasi, amaliy mashg'ulot materiallarini o'zlashtirishi, nazariy material muhokamasida va ta'limning interaktiv usullarida ishtirokining faollik darajasi hisobga olinadi. Har bir mashg'ulotda barcha talabalar baholanishi shart. Maksimal ball 100, o'tish bali 55 ball.

Joriy nazoratda saralash (o'tish) ballidan kam ball to'plagan va uzrli sabablarga ko'ra nazoratlarda qatnasha olmagan talabaga qayta topshirish uchun, navbatdagi shu nazorat turigacha, so'nggi joriy nazorat uchun yakuniy nazoratgacha bo'lgan muddat beriladi. Joriy nazoratda talaba ajratilgan kreditni to'liq to'plashi shart, shundagina u YAN kiritiladi. Kasalligi sababli darslarga qatnashmagan hamda belgilangan muddatlarda joriy nazoratni topshira olmagan talabalarga fakultet dekani farmoyishi asosida, o'qishni boshlaganidan so'ng ikki hafta muddatda topshirishga ruxsat beriladi. Semestr yakunida modul bo'yicha joriy nazoratda saralash balidan kam ball to'plagan talaba akademik qarzdor hisoblanadi. Akademik qarzdorlarga semestr tugaganidan keyin qayta o'zlashtirish uchun bir oy muddat beriladi. Shu muddat davomida modulni o'zlashtira olmagan xamshira fakultet dekani tavsiyasiga ko'ra belgilangan tartibda rektorning buyrug'i bilan talabalar safidan chetlashtiriladi.

Modulga ajratilgan kreditni talaba JN davomida yig'adi. Joriy nazorat uchun 8,0 kredit ajratiladi:

Oraliq nazoratni o'tkazish

Ichki kasalliklar propedevtikasi moduli bo'yicha ON semestr o'rtasida bir marta o'tkaziladi. ONga JN bo'yicha tegishli kreditlarni to'plagan talaba kiritiladi. ON turi kafedra majlisining qarori bilan belgilanadi.

ONda saralash bali (55ball) yig'a olmagan talaba yakuniy nazoratga qo'yilmaydi. Oraliq nazoratni o'tkazish jarayoni kafedra mudiri tomonidan tuzilgan komissiya ishtirokida davriy ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, oraliq nazorat natijalari bekor qilinadi va oraliq nazorat qayta o'tkaziladi. Oraliq nazorat og'zaki, yozma OSKE va test nazorat xolatda o'tkaziladi.

Ta'lim oluvchi modul bo'yicha yakuniy nazorat turi o'tkazilgan muddatga qadar oraliq nazorat turini topshirgan bo'lishi shart. Ta'lim oluvchi uzrli sabablarga ko'ra oraliq nazorat turiga kirmagan taqdirda ushbu ta'lim oluvchi tegishli nazorat turini qayta topshirishga fakultet dekanining farmoyishi asosida ruhsat beriladi.

Oraliq nazorat turini topshirmagan, shuningdek ushbu nazorat turi bo'yicha qoniqarsiz baho olgan ta'lim oluvchi yakuniy nazorat turiga kiritilmaydi.

Oraliq nazorat o'tkazish belgilangan muddatda modul bo'yicha oraliq

nazoratga qo'yilmagan va qoniqarsiz baho olgan ta'lim oluvchi, akademik qarzdor hisoblanadi, unga yangi semestr boshida bir oy davomida akademik qarzdorlikni bartaraf etish uchun qayta topshirishga ruxsat beriladi.

YAKUNIY NAZORAT (YAN)

JNga ajratilgan kreditlarni to'liq to'plagan talaba YANga kiritiladi. YANda talabaning bilim, ko'nikma va malakalari modulning umumiy mazmuni doirasida baholanadi. YAN modul bo'yicha o'quv mashg'ulotlari tugaganidan so'ng og'zaki OSKE shaklida o'tkaziladi. Bunda talabalarning kompetensiyalarni, amaliy ko'nikmalarni egallash darajasi va nazariy bilimlari tekshiriladi. YANda saralash balini (55 ball) yig'a olmagan talaba YANDan o'tmagan va modulni o'zlashtirmagan deb hisoblanadi (JNda kreditni to'liq yig'gan bo'lsa ham).

Ta'lim muassasasi rektorining buyrug'i bilan ichki nazorat va monitoring bo'limi rahbarligida tuzilgan komissiya ishtirokida yakuniy nazoratni o'tkazish jarayoni davriy ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, yakuniy nazorat natijalari bekor qilinadi va yakuniy nazorat qayta o'tkaziladi. Kasalligi sababli yakuniy nazoratni topshira olmagan talabalarga fakultet dekani farmoyishi asosida, o'qishni boshlaganidan so'ng ikki hafta muddatda topshirishga ruxsat beriladi.

Semestr yakunida yakuniy nazoratda saralash balidan kam ball to'plagan talaba akademik qarzdor hisoblanadi. Akademik qarzdor talabalarga semestr tugaganidan keyin qayta o'zlashtirish uchun bir oy muddat beriladi. Shu muddat davomida modulni o'zlashtira olmagan talaba fakultet dekani tavsiyasiga ko'ra belgilangan tartibda rektorning buyrug'i bilan talabalar safidan chetlashtiriladi.

Talaba nazorat natijalaridan norozi bo'lsa, modul bo'yicha nazorat turi natijalari e'lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakultet dekaniga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakultet dekanining taqdimnomasiga ko'ra rektor buyrug'i bilan 3 (uch) a'zodan kam bo'lmagan tarkibda apellyatsiya komissiyasi tashkil etiladi.

Apellyatsiya komissiyasi talabalarning arizalarini ko'rib chiqib, shu kunning o'zida xulosasini bildiradi. Baholashning o'rnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda o'tkazilishi hamda rasmiylashtirilishi fakultet dekani, kafedra mudiri, o'quv bo'limi hamda ichki nazorat va monitoring bo'limi tomonidan nazorat qilinadi. Talaba xar bir bo'limdan belgilangan kreditlarni to'plagandan keyingina yakuniy nazoratga kiritiladi.

Modul bo'yicha talaba reytingi quyidagicha aniqlanadi:

Ball	ECTS	ECTS ning ta'rifi	Baho	Ta'rifi
------	------	-------------------	------	---------

		baho			
86-100	A	"a'lo" - a'lo natija, minimal hatoliklar bilan	<p>modul dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi;</p> <p>terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi;</p> <p>muammoli savollarni aniqlashi, o'z qarashlarini ilmiy-amaliy tilda asoslab bera olishi;</p> <p>modulning tayanch tushunchalarini bilishi va uni qisqa vaqt ichida ilmiy va amaliy masalalarni yechishda samarali qo'llay olishi;</p> <p>nostandart vaziyatlarda muammolarni mustaqil va ijodiy hal qila olish qobiliyatini ko'rsata olishi;</p> <p>amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda to'liq bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetensiyalarni to'liq egallashi;</p> <p>amaliy masalalarni qisqa, asoslangan va ratsional ravishda hal etishi;</p> <p>modul dasturida tavsiya etilgan asosiy va qo'shimcha adabiyotlarni to'liq va chuqur o'zlashtirishi;</p> <p>modul bo'yicha nazariyalar, konsepsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglash, ularga tanqidiy baho berish va boshqa modullar ilmiy yutuqlarini qo'llay olishi;</p> <p>nazariy va amaliy mashg'ulotlarda butun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qatnashishi, guruhli</p>	5	a'lo

				<p>muhokamalarda faol bo'lishi, vazifalarni bajarishda yuqori madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;</p>		
81-85	B	<p>"juda yaxshi" - o'rtadan yuqori natija, ayrim hatoliklar bilan</p>	<p>modul dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi;</p> <p>terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi;</p> <p>o'z fikrini isbotlashda yoki boshqa nazariy materialni bayon qilishda yuzaga kelgan noaniqliklarni mustaqil bartaraf eta olishi;</p> <p>modulning tayanch tushunchalarini bilishi, qisqa vaqt ichida ilmiy va kasbiy vazifalarni qo'yish hamda hal qilishda undan unumli foydalanishi;</p> <p>standard vaziyatlarda muammolarni o'quv dasturi doirasida mustaqil hal qila olishi;</p> <p>amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda to'liq bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetensiyalarni to'liq egallashi;</p> <p>amaliy mashg'ulotlarda normativ- huquqiy hujjatlarni yaxshi bilishini namoyish qilishi, ushbu bilimlarni yangi vaziyatlarda to'g'ri (lekin doim ham ratsional emas) qo'llay olishi, bajarilgan ish natijalarini yetarli darajada rasmiylashtira olmaganligi;</p> <p>modul dasturida tavsiya qilingan asosiy adabiyotlarni o'zlashtirishi;</p>	4	yaxshi	

				<p>o'rganilayotgan modul bo'yicha nazariyalar, konsepsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglay olishi va ularga tanqidiy baho berishi;</p> <p>nazariy va amaliy mashg'ulotlarda butun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qatnashishi, guruhli muhokamalarda faol bo'lishi, vazifalarni bajarishda juda yaxshi madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;</p>		
71-80	C	"yaxshi" - o'rtacha natija, sezilarli hatoliklar bilan	<p>modul dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi, ammo bir oz kamchiliklar bilan;</p> <p>terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi;</p> <p>o'z fikrini isbotlashda yoki boshqa nazariy materialni bayon qilishda yuzaga kelgan noaniqliklarni mustaqil bartaraf eta olishi;</p> <p>modulning tayanch tushunchalarini bilishi, qisqa vaqt ichida ilmiy va kasbiy vazifalarni qo'yish hamda hal qilishda undan unumli foydalanishi;</p> <p>standart vaziyatlarda muammolarni o'quv dasturi doirasida mustaqil hal qila olishi;</p> <p>amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetensiyalarni egallashi, ammo bir oz kamchiliklar bilan;</p> <p>amaliy mashg'ulotlarda normativ- huquqiy hujjatlarni</p>			

			<p>yaxshi bilishini namoyish qilishi, ushbu bilimlarni yangi vaziyatlarda to'g'ri (lekin doim ham ratsional emas) qo'llay olishi, bajarilgan ish natijalarini yetarli darajada rasmiylashtira olmaganligi;</p> <p>modul dasturida tavsiya qilingan asosiy adabiyotlarni o'zlashtirishi;</p> <p>o'rganilayotgan modul bo'yicha nazariyalar, konsepsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini ang'lay olishi va ularga tanqidiy baho berishi;</p> <p>nazariy va amaliy mashg'ulotlarda butun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qatnashishi, guruhli muhokamalarda faol bo'lishi, vazifalarni bajarishda yaxshi darajaga ega bo'lishi lozim;</p>		
60-70	D	"qoni-qarli" - sust natija, qo'pol kamchiliklar bilan	<p>davlat ta'lim standartlari (talablari) doirasida yetarli bilim hajmiga ega bo'lishi;</p> <p>terminologiyani ishlatishi, savollarga javoblarni to'g'ri bayon qilishi, lekin bunda ayrim xatolarga yo'l qo'yishi;</p> <p>javob berishga yoki ayrim maxsus ko'nikmalarni namoyish qilishda qiynalganda, modul bo'yicha asosiy tushunchaga ega ekanligini namoyish etishi;</p> <p>amaliy ko'nikmalarni (sifati va belgilangan soni jihatdan) mustaqil ammo hatoliklar bilan to'liq bajara olishi;</p> <p>kompetensiyalarni mustaqil, ammo hatoliklar bilan egallashi;</p> <p>modulining umumiy tushunchalari bo'yicha qisman bilimga ega bo'lishi va uni standart (namunaviy) vaziyatlarni hal</p>	3	Qoni qarli

				<p>etishda qo'llay olishi;</p> <p>pedagog xodim yordami bilan standart vaziyatlarni hal eta olishi;</p> <p>o'qilayotgan modul bo'yicha asosiy nazariyalar, konsepsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglashi, ularga baho bera olishi;</p> <p>nazariy va amaliy mashg'ulotlarda pedagog xodim rahbarligida qatnashishi, vazifalarni bajarishda yetarli madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;</p>		
55-59	E	"o'rta" - minimal natijaga teng	<p>davlat ta'lim standartlari (talablari) doirasida qoniarli bilim hajmiga ega bo'lishi;</p> <p>terminologiyani ishlatishi, savollarga javoblarni to'g'ri bayon qilishi, lekin bunda ayrim qo'pol xatolarga yo'l qo'yishi;</p> <p>javob berishga yoki ayrim maxsus ko'nikmalarni namoyish qilishda qiynalganda va hatolarga yo'l qo'yganda, modul bo'yicha asosiy tushunchaga ega ekanligini namoyish etishi;</p> <p>amaliy ko'nikmalarni (sifati va belgilangan soni jihatdan) mustaqil emas va hatoliklar bilan to'liq bajara olishi;</p> <p>kompetensiyalarni mustaqil emas va hatoliklar bilan egallashi;</p> <p>modulining umumiy tushunchalari bo'yicha qisman bilimga ega bo'lishi va uni standard (namunaviy) vaziyatlarni hal etishda qo'llay olishi;</p> <p>pedagog xodim yordami bilan standart vaziyatlarni hal eta olishi;</p> <p>o'qilayotgan modul bo'yicha asosiy nazariyalar, konsepsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglashi, ularga baho bera olishi;</p>			

			nazariy va amaliy mashg'ulotlarda pedagog xodim rahbarligida qatnashishi, vazifalarni bajarishda yetarli madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;		
31-54	FX	"qoniqarsiz" - minimal darajadagi bilim-larni olish uchun qo'shimcha mustaqil o'zlash-tirishi zarur	davlat ta'lim standartlari (talablari) doirasida faqat ayrim fragmentar bilimlarga ega bo'lsa; ilmiy terminlarni ishlata olmasa yoki javob berishda jiddiy mantiqiy xatolarga yo'l qo'ysa; nazariy va amaliy mashg'ulotlarda passiv qatnashib, vazifalar bajarish madaniyatining past darajasiga ega bo'lsa; amaliy ko'nikmalarga va kompetensiyalarga ega bo'lmasa, o'z xatolarini hatto pedagog xodim tavsiyalari yordamida ham to'g'rilay olmasa.	2	Qoniqarsiz
0-30	F	"mutloq qoniqarsiz" to'liq qayta o'zlash-tirishi lozim	davlat ta'lim standartlari (talablari) doirasida faqat ayrim fragmentar bilimlarga ega bo'lsa; terminlarni ishlata olmasa yoki javob berishda jiddiy va qo'pol mantiqiy xatolarga yo'l qo'ysa yoki umuman javob bermasa; nazariy va amaliy mashg'ulotlarda passiv qatnashib, vazifalar bajarish madaniyatining past darajasiga ega bo'lsa yoki umuman bajarmasa; amaliy ko'nikmalarga va kompetensiyalarga ega bo'lmasa, o'z xatolarini hatto pedagog xodim tavsiyalari yordamida ham to'g'rilay olmasa.		

Fanga oid o'quv materiallarni tayyorlashda UNICEF va JSST tashkilotlarining "Noinfeksion kasalliklarni olib borish algoritmi"ning o'quv qo'llanmalaridan foydalanildi va quyidagi mavzular kiritildi:

1. «Surunkali gastitlarni tashxislash olib borishda zamonaviy yondoshuvlar»,

	<p>2. «Jigar kasalligini davolashni olib borish va davolashda zamonaviy yondoshuvlar»- JSST dasturi bo'yicha ko'rsatmalar</p> <p>3. Surunkali buyrak kasalligini tashxislash va davolashda zamonaviy tamoyillar</p> <p>4. «Endokrin tizimi kasalliklarini erta aniqlash, bemorlarni olib borish zamonaviy tamoyillari»(JSST ko'rsatmalari va tavsiyalari).</p> <p style="color: red;">Fanga oid o'quv materiallarni tayyorlashda Al-Farobi nomli Qozog'iston Milliy Universitetining 2024-yilgi bakalavriat ta'lim dasturiga oid namunaviy o'quv dasturidan va Sillabusdan va Lunda Universitetni 2023-yilgi tibbiyot ta'lim dasturi, M.V. Lomonosov nomidagi Moskva Davlat Universiteti bakalavriat ta'lim dasturi, hamda O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 29-apreldagi № 116- buyrug'iga asosan milliy klinik protokollaridan foydalanildi va amaliy mash'ulot mavzulariga qo'shimcha sifatida kiritildi.</p>
6	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gadaev A.G., Karimov M.SH., Axmedov X.S. "Ichki kasalliklar propedevtikasi". Darslik. Toshkent. "TuronZamin Ziyoy". 2024 y. 2. Gadaev A., Karimov M.SH. "Ichki kasalliklar propedevtikasi". Darslik. Toshkent. 2018y. 3. Muxin N.A., Moiseev V.I. "Propedevtika vnutrennix bolezney". Uchebnik. Moskva. 2024 g. <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vasilenko V.X., Grebenev A.L., Golochevskaya V.S. idr. "Propedevtika vnutrennix bolezney". Uchebnik. Iz-vo «Meditsina». Moskva. 2001g.- 592s. 2. Lis M.A., Solonenko Yu.T., Sokolov K.N. Propedevtika vnutrennix bolezney. Uchebnoe posobie dlya studentov lechebnogo fakulteta. 2011g., -360s. 3. Jigar va o't yo'llari kasalliklari: klinik, laborator, instrumental tashxislash usullari. Kadirova G.G. O'quv qo'llanma. Toshkent. Nurfayz nachriyoti. 2020.142bet. 4. Orttirilgan yurak nuqsonlari. Kadirova G.G. O'quv qo'llanma. Toshkent. Nurfayz nachriyoti. 2020.126bet. 5. Raimkulova N.R., Kadirova G.G., Baratova D.S. Priobretennyye poroki serdsa. Uchebnoe posobie. «GoldPrint. Tashkent. 2018g. 6. Strutinskiy A.V. "Osnovi semiotiki zabolevaniy vnutrennix organov". Monografiya. Moskva. MEDpress-inform. 2004 g.

7. Kadirova G.G. Jigar va o't yo'li kasalliklarini tekshirish usullari. O'quv qo'llanma. "Fan va texnologiyalar" nashriyoti. 128bet, Toshkent. 2015y.
8. Textbook of Harrison principles of internal medicine 20 thedition. McGraw-Hill Education /Medical/ USA 2018u.
9. Al-Farobi nomli Qozog'iston Milliy Universitetining 2024-yilgi bakalavriat ta'lim dasturiga oid namunaviy o'quv rejasi.
10. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 29-apreldagi № 116- buyrug'iga asosan milliy klinik protokollari. ga oid namunaviy o'quv rejasi.
11. Fanga oid o'quv materiallarni tayyorlashda Lunda Universitetni 2023-yilgi tibbiyot ta'lim dasturidan foydalanildi.
12. M.V. Lomonosov nomidagi Moskva Davlat Universiteti bakalavriat ta'lim dasturidan foydalanildi.

Internet saytlari

1. Germaniyaning "Lecturio GmbH" meditsina sayti. <https://www.lecturio.com/>.
2. Al-Farobi nomli Qozog'iston Milliy Universitetining sayti. www.Kaznu.kz.
3. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining rasmiy sayti. <https://www.ssv.uz>
4. <https://www.lunduniversity.lu.se/about-university/university-glance>
5. <http://www.fbm.msu.ru> M.V. Lomonosov nomidagi Moskva Davlat Universiteti sayti.
6. www.ziyonet.uz
7. <http://pubmed.com> Xalqaro tibbiyot adabiyotlar sayti.
8. <http://emedicine.com> Xalqaro tibbiyot adabiyotlar sayti.
9. <http://medscape.com> Xalqaro tibbiyot adabiyotlar sayti.
10. <http://elibrary.ru> Xalqaro elektron tibbiyot adabiyotlar sayti.
11. <http://uptodate.com> Rossiya tibbiyot adabiyotlar sayti.
12. <http://ecicm.org> Xalqaro tibbiyot munozara sayti.
13. <http://cochrein.com> Koxreyn markaziy kutubxonasi.

Kafedrada yaratilgan o'quv qo'llanma, elektron darslik va monografiyalar:

1. Yurak ishemik kasalligida zamonaviy tashxislash va yordam ko'rsatish masalalari R.N. Yuldashev Monografiya, Andijon, 2023 y
2. Yurak qon-tomir tizimi kasalliklarini tashxislashning zamonaviy algoritmi: yutuqlar va istiqbollari Kasimova N.J, Primkulova G.N, Yunusova Z. V. Monografiya, Andijon, 2023 y

3. Virusli jigar serrozida kardiogemodinamik buzilishlarni prognozlash, davo va profilaktika oilaviy shifokor amaliyotida Jurayeva M.A., Ravzatov J.B., Ashuraliyeva N.D. Monografiya, Andijon, 2024 y
4. Методы исследования сердечнососудистой системы. Kityan S.A., Kasimova
5. "Современные аспекты диагностики, лечения и профилактики ишемической болезни сердца". Kasimova N.D., Artikova S.G., Yunusova Z.V., Monografiya, Andijan, 2021 g
6. U.X. Musashayxov, D.A. Xamidov, O.M. Maxsudov, Sh.M. Musashayxova, R.N. Yuldashev. "Семиотика, синдромология и клиническая диагностика болезней сердца". o'quv qo'llanma Andijon, 2021 y.
7. Sh.M. Musashayxova, U.X. Musashayxov, U.I. Usmanova, D.A. Xamidov. "Профилактика и укрепление здоровья населения с заболеваниями пищеварительной системы". O'quv qo'llanma Andijon, 2021 y
8. U.X. Musashayxov, X.T. Musashayxov, O.M. Maxsudov. Prevention and health of the population with diseases of the degistive system. O'quv qo'llanma Andijon, 2022 y
9. U.X. Musashayxov, Sh.M. Musashayxova, O.M. Maxsudov. Гипертоническая болезнь. O'quv qo'llanma Andijon, 2023 y.
10. Sh.M. Musashayxova, U.X. Musashayxov, O.M. Maxsudov. "Методы обследования больных с заболеваниями желудочно-кишечного тракта". O'quv qo'llanma Andijon, 2023 y.
11. U.X. Musashayxov, X.T. Musashayxov. "Роль генов-детерминантов фолатного цикла и тромбоцитарного звена гемостаза в патогенезе сосудистых тромбозов различных локализаций". Monografiya-2023y.
12. X.T. Musashayxov, F.D. Ikramova, U.X. Musashayxov. Bemorlarni umumiy parvarishi. O'quv qo'llanma-2023y.
13. U.X. Musashayxov, O.M. Maxsudov. Gipertoniya kasalligi. O'quv qo'llanma-2024y.
14. Yurak qon-tomir tizimi kasalliklari amaliy kardialogiyaning muammosi sifatida R.N. Yuldashev. O'quv qo'llanma. Andijon, 2023 y
15. "Terapevtik bemorlarni obyektiv tekshirish usullari" A.S. Salaxidinov, J.B. Ravzatov. O'quv qo'llanma. Andijon, 2024 y
16. "Nafas tizimi a'zolarini tekshirish usullari va uni o'qitishda yangi o'quv texnologiyalaridan foydalanish." A.S. Salaxidinov, J.B. Ravzatov. O'quv qo'llanma. Andijon, 2024 y

	17. Ichki kasalliklarda bemorlarni subyektiv, laborator va asbob uskunalari yordamida tekshirish usullari. A.S. Salaxidinov, J.B. Ravzatov. O'quv qo'llanma. Andijon, 2025yil
7	Andijon davlat tibbiyot instituti ichki kasalliklar propedevtikasi kafedrasidan ishlab chiqilgan va Markaziy uslubiy kengashining 2025 yil " __27__ " __8__ dagi __1__ - son qarori bilan tasdiqlangan.
8	Fan/modul uchun mas'ullar: U.X.Musashayxov - Ichki kasalliklar propedevtikasi kafedrasining mudiri J.B.Ravzatov - Ichki kasalliklar propedevtikasi kafedrasining dotsenti
9	Taqrizchilar: A.S. Salohiddinov - davolash fakulteti uchun ichki kasalliklar propedevtikasi kafedrasining professori, t.f.d. Z.S. Salohiddinov - OSHT kafedrasining mudiri, professor